

## **“№22 орта мектеп” КММ**

### **2024-2025 оқу жылының 5 сынып оқушыларының орта буынға бейімделуін анықтауға арналған жұмыстар есебі**

**Мақсаты** – 5 сынып оқушыларына орта буынға тез және жеңіл бейімделуі қалыптастыру бейімделудің, үйренісудің қиындықтарын зерттеу, саралау және түзету, дамыту; талапқа сай тәртіп ережесін игеру, бекіту; сыныптастарымен дұрыс қарым-қатынасты, бірін-бірі түсінетін ұжымды қалыптастыру.

#### **Міндеттері:**

- Жаңа ортада өзін еркін сезінуге, жауапкершілікті мінез-құлыққа қалыптастыру.
- Қиыншылықтарды жеңуде оңды істерді, мотивацияны дамыту;
- Жаңа күн тәртібін, білімге ынтасын арттыруға көмек көрсету;
- Сыныптастарымен конфликтіге келмей, сыйласты қарым-қатынаста болуын ;

#### **Жұмыс бағыттары :**

- Жеке тұлғалық қасиеттерге талдау жасау (тест қорытындысы бойынша).
- Коммуникативтік және мінез-құлыққа арналған тренингтер.

#### **Күтілетін нәтиже**

- Ұйымшылдық, жақсы қарым-қатынас, сабаққа қызығушылығы жоғары, тұрақты - Мінез-құлық, тәртіп, жағымды психологиялық ахуал, сенімділік.

Психодиагностикалық құрал-саймандар оқушылардың пәндік және жеке нәтижелерін зерделеуге бағытталған келесі диагностикалар жүргізіледі:

- “Жағдайлық үрей шкаласы” (Кандош тесті)
- Мектепке қарым-қатынас;
- “Социометрия” әдістемесі;
- “Оқу мотивациясы” (Лусканова)
- “Менің сыныбым”

2024-2025 оқу жылының жоспарына сәйкес 5 класс оқушыларының бейімделуіне жұмыстар жүргізілді. Оқу жылының басында қыркүйек айының 16 күні бесінші класс оқушыларының мектепке, оқуға мотивациясын анықтау барысында сауалнама алынды. Мақсаты: мектепте оқуға деген ынта деңгейін бағалау. Сауалнама нәтижелері бойынша:

- жоғары мектеп мотивациясы - 42 адамда (44%); оқушы ретінде өзіне деген көзқарас, жоғары оқу белсенділігі қалыптасқан.
- мектептегі жақсы мотивация - 31 адамда (32%); оқу іс-әрекетімен сәтті айналысатын оқушылар осындай көрсеткішке ие. Мотивацияның мұндай деңгейі орташа норма болып табылады.
- мектепке деген оң көзқарас, бірақ мектеп көбірек тартады сыртында оқу тараптары – сыртқы мотивация – 18 адамда (19%), мұндай балалар мектепте өздерін қауіпсіз сезінеді, бірақ достарымен, мұғаліммен сөйлесу үшін мектепке жиі барады. Олар өздерін шәкірт ретінде сезінгенді, әдемі портфолио, қаламдар, дәптерлер алғанды ұнатады. Мұндай балалардағы танымдық мотивтер аз дәрежеде қалыптасады және оқу процесі оларды аз тартады.
- мектептегі мотивацияның төмендігі - 5 адамда (5%), мұндай оқушылар мектепке құлықсыз барады, сабақты өткізіп жіберуді жөн көреді. Сабақтарда олар көбінесе сыртқы істермен, ойындармен айналысады. Оқу іс-әрекетінде айтарлықтай қиындықтар бар. Олар мектепте тұрақсыз бейімделу жағдайында.

Қазан айының бесі күні “Жағдайлық үрей шкаласы” (Кандош тесті) алынды. Барлық оқушы түгел қатысты. Мақсаты: оқушылар бойындағы мазасыздық деңгейін анықтау.

Әдістемелікте жағдайлардың үш түрі қарастырылады:

- 1) мектеппен және мұғаліммен арақатынасқа байланысты жағдайлар
- 2) өзі туралы түсініктерді өзектеу жағдайлары
- 3) тұлға аралық қатынас жағдайлары

**Нәтижесінде:** Тесттің ұпайлар қосындысы мазасыздықтың жеке түрлері және жалпы тест бойынша есептелінеді. Нәтижесі таблица арқылы жасалынады.

| №  | Оқушының аты-жөні                  | Мектепте | Өзін-өзі бағалау | Тұлғааралық | Жалпы    |
|----|------------------------------------|----------|------------------|-------------|----------|
| 1  | Абишева Айжамал Азаматовна         | 11       | 5                | 3           | 19       |
| 2  | Алданышев Санжар Умирбекович       | 19       | 25               | 24          | 68       |
| 3  | Амангелді Айсұлтан Ғаниұлы         | 18       | 17               | 15          | 50       |
| 4  | Әбілхан Айман Жұмабекқызы          | 23       | 26               | 22          | 71       |
| 5  | Базарбай Зере Арсенқызы            | 13       | 13               | 15          | 41       |
| 6  | Байғабылов Әділет Орынбасарұлы     | 14       | 15               | 10          | 39       |
| 7  | Байдаулетова Акзере Бауыржановна   | 11       | 9                | 12          | 42       |
| 8  | Баймағанбетов Аңсар Мыңбайұлы      | 15       | 9                | 18          | 42       |
| 9  | Бахитбек Ернар Бағдатұлы           | 12       | 8                | 12          | 32       |
| 10 | Берік Ихсан Рустамұлы              | 15       | 20               | 17          | 52       |
| 11 | Дастанқызы Жания                   | 21       | 21               | 15          | 57       |
| 12 | Есбергенова Анэля Жанатовна        | 19       | 18               | 19          | 56       |
| 13 | Жоламанова Аймира Алматықызы       | 21       | 22               | 13          | 56       |
| 14 | Жұмабек Бексұлтан Жанарбекұлы      | 7        | 10               | 11          | 28       |
| 15 | Каирова Жанслу Жасулановна         | 16       | 21               | 14          | 51       |
| 16 | Калембаева Аделя Талгатовна        | 7        | 9                | 17          | 33       |
| 17 | Қалдыбек Ақнұр Асанқызы            | 16       | 12               | 17          | 45       |
| 18 | Қуандық Жансерік Дастанұлы         | 8        | 18               | 11          | 37       |
| 19 | Мухамбеткалиева Томирис Азаматовна | 8        | 4                | 8           | 20       |
| 20 | Мұхамеджан Лашын Бахтиярқызы       | 17       | 21               | 18          | 56       |
| 21 | Сансызбай Тілекші Болатқызы        | 15       | 14               | 20          | 49       |
| 22 | Сарсенғали Санжар Нұржанұлы        | 12       | 9                | 9           | 30       |
| 23 | Сисембаева Сабина Абылаевна        | 14       | 21               | 12          | 47       |
| 24 | Сағымбаева Інжу Бектайқызы         | 18       | 20               | 12          | 50       |
|    | <b>Қалыпты деңгей</b>              | 7-19     | 11-21            | 7-20        | 30-62    |
|    | <b>Аздап жоғары</b>                | 20-25    | 22-26            | 21-27       | 63-78    |
|    | <b>Жоғары</b>                      | 26-31    | 27-31            | 28-33       | 79-94    |
|    | <b>Өте жоғары</b>                  | 94-жоғ   | 31-жоғ           | 31-жоғ      | 33-жоғ   |
|    | <b>Шамадан тыс тыныштық</b>        | 7-төмен  | 11-төмен         | 7-төмен     | 33-төмен |

Қазан айының ортасында “Социометрия” әдістемесі өткізілді. Мақсаты: Класс ұжымы ішіндегі лидерлік бейімділік қабілеттерін анықтау. **Зерттеу барысы:** оқушыларға мынадай сауалнамалар үлестіріледі.

- Сыныпта кімнің қасына отырғың келеді?
- Туылған күніңе кімді шақырғың келеді?
- Саяхатқа кіммен шыққың келеді?

**Нәтиже:** Сыныптың лидері сауалнамада оқушы есімінің басым болуымен анықталды. Дастанқызы Жания, Жоламанова Алмира, Байдаулетова Айзере, Қуандық Жансерік. Осы оқушылардың сыныппен қарым-қатынасы өте жоғары.

**Кері байланыс:** бұл не үшін қажет, басқа сыныптағы оқушыларды жазуға болады ма? – деген сұрақтар қойылды.

1 тоқсанның соңғы аптасында “менің сыныбым” әдістемесі алынды. Бұл әдістемнің мақсаты: оқушылардың мектепке, сыныпқа бейімделуінің деңгейін анықтау. **Нұсқау:** «Балалар! Суретте сендердің сыныптарың көрсетілген. Ортанғы орындықта апайың (мұғалім) отыр, апайдың айналасындағы оқушылар өздерінің жұмыстарымен шұғылдануда. Ал, қалған балалар ауланың сыртында ойын ойнауда. Осы суреттегі оқушылардың ішінен өзіңді тауып алып белгілеп, жанына өзіңнің аты-жөніңді жаз. Өзіңді белгілеп болған соң суреттен өзіңнің досыңды тап та жанына аты-жөнін жаз». **Талдау нәтежесі:** «Мұғалімнен алыста» позициясында тұрған болса – баланың сынып ұжымына бейімделуінде қиындықтардың бар екенін көрсетеді. Өзге балармен өзін теңестіру, жұп болып тұруы, ойыншылармен бірге – баланың бейімделуі жақсы деңгейде.

Мұғаліммен бірге: бала үшін мұғалімнің маңыздылығы ерекше екендігі.

Ойын позициясы: оқу позициясымен сәйкес келмейді.

**Қорытынды:** 1 тоқсанда оқушылардың 61%-ы сыныпқа бейімделуі жақсы, 37%-ына мұғалімнің маңыздылығы ерекше, көбінесе ойын позициясына жақын оқушылар 35%-ды құрайды, сынып ұжымына бейімделуінде қиындығы бар оқушы 29% ы құрайды.

### **Ұсыныстар:**

Бейімделу кезеңінде кездескен сәтсіздікті қорытындылау және түзету жұмыстарын жүргізу;

Оқушылардың пәнге деген қызығушылықтарын ояту, әр пән мұғалімі оқушыға деген эмоционалды қарым-қатынасын түзету, жаңа ортаға бейімделуіне жағдай жасау.

Оқушылардың танымдық ерекшеліктерін сабақтарда жаттығу, ойындарды қолдану арқылы жетілдіру, дамыту.

Сынып сағаттарын, тренинг-жаттығуларын өткізу арқылы оқушылар арасында ауызбіршілік, татулық қалыптастыру, қарым-қатынастарын нығайту

Оқушымен қарым-қатынаста баланың кемшіліктеріне емес, артықшылықтарына көңіл бөлу, мадақтау, ынталандырып отыру

Педагог-психолог:

А.Д.Шайзада

## 2024-2025 оқу жылының 10 сынып оқушыларының орта буынға бейімделуін анықтауға арналған жұмыстар есебі

10-сынып оқушыларының бейімделу ерекшелігі олардың жас ерекшеліктері мен мамандандырылған білім беру ерекшеліктерімен анықталады. Осы жастағы маңызды әлеуметтік қажеттілік - бұл іздену белсенділігі, өзін-өзі анықтау, өмір перспективаларын құру қажеттілігі. Тәжірибе көрсеткендей, егер оқудағы таңдалған бағыт оқушының психофизиологиялық және жеке ерекшеліктеріне, қызығушылықтары мен бейімділіктеріне сәйкес келсе, онда талаптардың жоғарылауына және оқу жүктемесінің жоғарылауына қарамастан, шаршау және онымен байланысты невротикалық құбылыстар жиі байқалмайды және жаттығудың тиімділігі артады.

### Психодиагностикалық құрал-саймандар оқушылардың пәндік және жеке нәтижелерін зерделеуге бағытталған келесі диагностикалық материалдарды қамтиды:

1. Оқушыларды оқыту мотивациясын оқыту әдістемесі"»;
2. "Жаңбыр астындағы адам" әдістемесі
3. "Өзін-өзі бағалау"
4. "Мектеп пәндеріне қарым-қатынас" сауалнамасы»;
5. Темперамент типын анықтау;
6. "Жағдайлық үрей шкаласы" (Кандош тесті)

Алынған мәліметтер сандық және сапалы талданып, 10 сынып оқушыларының бейімделуі бойынша қорытынды жасалды, тиісті ұсыныстар берілді.

### **Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді жүргізуге ата-аналардың келісімі:**

Келісемін: 16 оқушының ата-анасы

Келіспеймін: 8 оқушының ата-анасы

Нәтижелері:

1. Оқыту мотивациясын зерттеу келесі нәтижелерді көрсетті:

| № | Класс                                               | жоғары   | орташа  | төмен   |
|---|-----------------------------------------------------|----------|---------|---------|
| 1 | 10 "А", 24 оқушы<br>Келісемін: 16<br>Келіспеймін: 8 | 11 оқушы | 3 оқушы | 2 оқушы |

Мазасыздық деңгейін зерттеу келесі нәтижелерді көрсетті:

Мазасыздану деңгейінің диагностикасы аса қорқыныш пен қорқыныш тудыратын оқушылар жоқ. Барлығы нормаға сай.

"Өзін-өзі бағалау": сәтсіздіктің қорқынышы, өз бетінше шешім қабылдай алады.

"Тұлғааралық қарым-қатынас": бейтаныс адамдарға бару, негізсіз сын және қорқыныш, кішкентай деп қабылдайды.

Темпераменттің негізгі 4 типін бөліп қарастырамыз:

**7 оқушы сангвиник-** ширақ, көпшіл, сыртқы қоздырғышқа тез жауап береді. Бұл күшті тип, ол өзін-өзі жақсы ұстай алады, байсалды келеді

**3 оқушы холерик-** ширақ, көпшіл, қызба, сыртқы қоздырғышқа жауабы әр түрлі. Шыдамсыз, ашуланшақ болып келеді. Бір нәрсені бастаса оның тоқтату қиын. Олар тік мінезді

**4 оқушы флегматик-** селқос, көп қозғалмайтын, сабырлы, ұстамды. Олар бос сөлегенді ұнатпайды, тұйық. Ұзақ және бір қалыпты жұмыс жасай алады, күтеде алады

**2 оқушы меланхолик-** селқос, біртоға. Бұл әлсіз тип, оған өзіне-өзі сенімсіздікпен жасықтық тән. Меланхолик ренжігіш, күмәншіл болып келеді.

Оқушылардың бейімділігі мен қызығушылықтарын анықтау қатынасушыларға ең басты қызығушылын анықтайтын сұрақтары бар сауалнама беріледі. Өзіне ұнаған пәнге қызығушылығы барма тексереміз.

Химия,биология – 3 оқушы

Спорт, әскери іс- 2 оқушы

География – 1 оқушы

Кәсіпкерлік – 2 оқушы

Әдебиет, өнер - 5 оқушы

Радиотехника, электроника – 3 оқушы

Медицина – 2 оқушы

Тарих, саясат – 2 оқушы

Жақсы және өте жақсы оқитын, оқуға жауапкершілікпен қарайтын оқушылар жоғары алаңдаушылықты сезінеді, алайда бұл қолайлы жағдай оларға дәлелсіз үлкен бағаға ие болады,әсіресе қызмет күрделене түсуде. Мазасыздық өзін-өзі бағалау қақтығыстарынан, онда жоғары талаптар мен өзіне өте күшті сенімсіздік арасында қарама-қайшылықтардың болуымен туындайды. Мұндай жанжал, бұл оқушыларды үнемі табысқа жетуіне мәжбүрлей отырып, оларға үнемі қанағаттанбаушылық, тұрақсыздық, шиеленіс сезімдерін тудыру арқылы оны дұрыс бағалауға кедергі жасайды. Осының барлығы мұғалімдер мен ата-аналар атап өткен шамадан тыс жүктеме, назар аударудың бұзылуынан, жұмысқа қабілеттіліктің төмендеуінен, шаршағандықтың артуынан көрінетін шамадан тыс жүктеме болып табылады.

**Мақсаты:** оқушылар бойындағы мазасыздық деңгейін анықтау.

Әдістемелікте жағдайлардың үш түрі қарастырылады:

- 1) мектеппен және мұғаліммен арақатынасқа байланысты жағдайлар
- 2) өзі туралы түсініктерді өзектеу жағдайлары
- 3) тұлға аралық қатынас жағдайлары

**Нәтиже:** Тесттің ұпайлар қосындысы мазасыздықтың жеке түрлері және жалпы тест бойынша есептелінеді. Нәтижесі таблица арқылы жасалынады.

| №  | Оқушының аты- жөні                | Мектепте | Өзін-өзі бағалау | Тұлғааралық | Жалпы |
|----|-----------------------------------|----------|------------------|-------------|-------|
| 1  | Айтимова Акмарал                  | 12       | 10               | 9           | 31    |
| 2  | Амангелді Жәнібек Ғаниұлы         | 14       | 12               | 8           | 34    |
| 3  | Асқатұлы Жасұлан                  | 11       | 14               | 27          | 52    |
| 4  | Байдаулетова Аружан Бауыржанқызы  | -        | -                | -           |       |
| 5  | Бахитбек Аслан Бағдатұлы          | 3        | 14               | 15          | 32    |
| 6  | Сағынбай Кәусар                   | 1        | 8                | 5           | 14    |
| 7  | Боранова Нұршат Ерболқызы         | 19       | 19               | 13          | 51    |
| 8  | Жоламанов Дастан Есболсынұлы      | 11       | 8                | 10          | 29    |
| 9  | Жүсіп Ұлпан Қайнарқызы            |          |                  |             |       |
| 10 | Иманкулова Дильназ Ербулатовна    | 12       | 8                | 10          | 30    |
| 11 | Маулен Жанарыс Мауленұлы          | -        | -                | -           |       |
| 12 | Молдабек Құндыз Оңалбекқызы       | -        | -                | -           |       |
| 13 | Мусиралин Мирас Мухтарович        | -        | -                | -           |       |
| 14 | Мухамеджанова Аяулым Ерболовна    | 19       | 14               | 16          | 49    |
| 15 | Мырзағалиев Тамерлан Темірғалиұлы | -        | -                | -           |       |
| 16 | Дузелбаева Дильназ Абылаевна      | 5        | 7                | 1           | 13    |
| 17 | Сағындықова Айгерим Бағдатқызы    | 16       | 13               | 11          | 30    |
| 18 | Сәндібеков Ержан Русланұлы        |          |                  |             |       |
| 19 | Сидәғұлов Тоқтар Ақылбекұлы       | 12       | 19               | 15          | 46    |

|    |                            |         |          |         |          |
|----|----------------------------|---------|----------|---------|----------|
| 20 | Серіков Исламбек Нұрбекұлы | 14      | 23       | 26      | 63       |
| 21 | Талап Азиза Ержанқызы      | 3       | 7        | 2       | 12       |
| 22 | Тапен Тілек Болатұлы       | 4       | 4        | 5       | 13       |
| 23 | Уразбаева Жаннат Арманқызы | -       | -        | -       |          |
| 24 | Қалышева Аяна              | 6       | 12       | 15      | 33       |
|    |                            |         |          |         |          |
|    | Қалыпты деңгей             | 7-19    | 11-21    | 7-20    | 30-62    |
|    | Аздап жоғары               | 20-25   | 22-26    | 21-27   | 63-78    |
|    | Жоғары                     | 26-31   | 27-31    | 28-33   | 79-94    |
|    | Өте жоғары                 | 94-жоғ  | 31-жоғ   | 31-жоғ  | 33-жоғ   |
|    | Шамадан тыс тыныштық       | 7-төмен | 11-төмен | 7-төмен | 33-төмен |

Жалпы оқушы саны: 24 Қатысқаны: 16 (8 оқушының ата-анасы сауалнама өткізуге келісім бермеді)

### **Ұсыныстар:**

Бейімделу кезеңінде кездескен сәтсіздікті қорытындылау және түзету жұмыстарын жүргізу;  
Оқушылардың пәнге деген қызығушылықтарын ояту, әр пән мұғалімі оқушыға деген эмоционалды қарым-қатынасын түзету, жаңа ортаға бейімделуіне жағдай жасау.

Оқушылардың танымдық ерекшеліктерін сабақтарда жаттығу, ойындарды қолдану арқылы жетілдіру, дамыту.

Сынып сағаттарын, тренинг-жаттығуларын өткізу арқылы оқушылар арасында ауызбіршілік, татулық қалыптастыру, қарым-қатынастарын нығайту

Оқушымен қарым-қатынаста баланың кемшіліктеріне емес, артықшылықтарына көңіл бөлу, мадақтау, ынталандырып отыру

**Педагог-психолог:**

**Шайзада А.Д**